

stadsrecht niet gesproken. In de loop van de veertiende eeuw moeten zij dat recht verworven hebben, zoals blijkt uit de aanhef van het oudste keurboek²⁶³). In het begin van de vijftiende eeuw verkregen de door het stadsbestuur uitgevaardigde keuren pas geldigheid nadat zij door de graaf of diens raad waren goedgekeurd²⁶⁴). Wat betreft het maken van keuren was de stad dus zeker niet autonoom.

Het is niet onze bedoeling om alle keuren te behandelen. Dit hoofdstuk beoogt niet meer dan een kort overzicht te geven van de bemoeienis van de overheid met verschillende aspecten van het maatschappelijk leven in het begin van de vijftiende eeuw, zoals deze in het oudste keurboek van 1410 is vastgelegd.

2. Toelating van nieuwe poorters

Het oudste keurboek begint met een aantal bepalingen omtrent het poorterschap. Uit de keuren blijkt dat de toelating van nieuwe poorters vooral een zaak van de raadslieden was. Zij inden het bedrag van tien schellingen, dat elke nieuwe poorter moest betalen en zorgden ervoor dat de schout, de stadssecretaris, de bode en de knecht hiervan hun aandeel kregen. Bovendien zorgden zij ervoor dat de kerk van elke nieuwe poorter 3000 stenen kreeg²⁶⁵). De nieuwe poorter moest ten overstaan van de raadslieden onder ede verklaren hoe groot zijn vermogen was, zodat het bedrag, waarvoor hij schotplichtig was, kon worden vastgesteld²⁶⁶). Poorters die geen bezittingen hadden binnen de stad, waren verplicht binnen veertien dagen, nadat zij poorter geworden waren, een rente te kopen, dat wil zeggen, een borgsom te betalen aan de raadslieden. Deze hadden het recht om een poorter, die dit naliet, weer te ontpoorteren, tenzij hij zo arm was, dat hij deze som niet kon betalen²⁶⁷).

De raadslieden hadden ook de bevoegdheid iemand zijn poortrecht af te nemen, die het voorschrift overtrad om binnen de stad te wonen en daar het grootste deel van zijn bezittingen te hebben²⁶⁸). In het stadsrecht van 1340 was reeds vastgesteld, dat poorters in de stad moesten wonen, uitgezonderd zes weken in de lente en zes weken in de oogsttijd, welke bepaling in het oudste keurboek herhaald wordt²⁶⁹).

Wanneer een poorter de stad wilde verlaten om zich ergens anders te vestigen, moest hij een bepaald percentage van zijn bezittingen aan de stad afstaan²⁷⁰). De heffing van dit recht van 'exue' zou tussen het midden van de vijftiende en het eind van de achttiende eeuw geleidelijk verdwijnen, door het sluiten van overeenkomsten met diverse steden en landen²⁷¹). Hoewel in het keurboek niet expliciet